

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. I. An veniale transeat in mortale ratione finis, damni, contemptûs, & conseutudinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

malitia, hæc enim formalitas inest omni peccato relate ad legem violatam: offensa vero propriè dicitur relate ad majestatem, dignitatem ac amicitiam offensi, quam quis peccando vilipendit.

Effectus peccati venialis non est imminutio gratiæ, & charitatis habitualis, sed actualis impediendo hujus fervorem, charitas enim actualis ferventissima (non fervore intensiõis, cum summa

non detur intensio, sed extensionis, dum se extendit ad omnia objecta DEO etiam leviter displicentia) non potest stare cum ullo veniali tunc enim quis amat ferventissime DEUM, quando per omnia se conformat ejus voluntati, venialiter autem peccans non se conformat per omnia.

* *
* *

§. I.

An veniale transeat in mortale ratione finis, damni contemptus & consuetudinis.

757. **D**ico primo, veniale transit in mortale ratione finis mortalis, ita omnes, ut si mentiaris propter fornicationem,

Dico secundo, veniale transit in mortale ratione damni prævisi, ut si ex tua levi garrulitate prævides orituras inimicitias, jurgia, aut tuo modico furto des exemplum, seu sis in causa, quod plures alij sint te æmulaturi cum gravi damno proximi, ita omnes.

Dico tertio, veniale fit mortale ratione contemptus formalis legis, aut præcipientis sive hic sit DEUS, sive homo. Ante probationem suppono contemptum esse vilipensionem rei, aut personæ: non est peccatum, quando est prudens, qualis est, dum res, aut persona non contemnitur infra dignita-

tem suam, est vero peccatum, quando est inordinata parvipensio.

Dividitur contemptus in externum, & internum, hic in intellectualem, & affectivum. Contemptus intellectualis est judicium rem, aut personam æstimans minus, quam par est, hic actus circa DEUM dicitur blasphemia, circa hominem temeritas. Affectivus contemptus est voluntas, quæ quis personæ, aut hujus præcepto, aut consilio, minus, quam mereatur, afficitur, vel ut loquitur Soarez, est volitio habendi vilem de alio æstimationem, aut certe illam verbo, aut opere ostendendi, aliisque ingenerandi.

Hæc affectiva vilipensio subdividitur in materialem, & formalem; materialis est, quando res, aut persona parvi

fit

fit absque directa intentione parvificiendi, id contingit in omnis legis violatione.

Formalis est, quando ista parvifensio directe intenditur, ut si violes præceptum, vel consilium aut aliud agas, aut ut præcipiens, aut consulens parvifiat, aut parvifendi credatur, sive quod perinde est, tunc quis formaliter contemnit, dum ideo peccat, quia renuit subjici superiori, vel legi: quod longe differt ab eo peccato, quod ex indignatione fit, nempe, dum quis ideo non obedit, quia vult displicere illi cujus personæ est iratus, renuitque eum hoc in re solatio afficere.

Contemptus externus est signum, sive opus expressivum interni contemptus procedens ex affectivo contemptu. Hoc supposito.

758. Probatur conclusio tertia, contemnens auctoritatem divinam, vel humanam mortaliter peccat, sed peccans ex formali contemptu hanc contemnit, quæ, cum sit eadem, sive res præcepta sit gravis, sive levis, ideo contemptus formalis semper est mortalis etsi præceptum sit de re levi, ita Pal. citandus num. 6. contra Cajet. Valent. Less.

Paret ulterius quod contemptus intellectualis DEI, id est, indigna ejus æstimatio semper sit mortalis, & præsupponat peccatum hæresis siquidem, vel negatur de DEO aliqua perfectio, aut attribuitur illi imperfectio.

Nihilominus si præceptum divinum sit leve contemptus ejus materialis, ut si ideo præcisè contemnitur, quia est res levis, probabiliter est solum veniale Less.

R. P. Karch. Diss.

lib. 2. c. 46. num. 46. contra Sanch. lib. 1. Decal. cap. 5. num. 5. quia non redundat in gravem DEI injuriam, imbibit enim hanc tacitam conditionem, si gravis esset irreverentia non contemnerem.

Hinc à fortiori legis humanæ leviter obligantis contemptus materialis est duntaxat venialis: imò etiam contemptus materialis superioris creati, non ut superior est, sed quatenus est persona privata habens aliquos defectus e. g. quod sit imprudens, fortis infimæ &c. & nolis ei parere in levi re per se est culpa levis, est tamen id valde periculosum, ita Herinx D. 7. nu. 64.

Ad clariorem conclusionis notitiam adverte primo, quod legis contemptus sit speciale peccatum distinctum ab ejus violatione, & ideo necessario est explicandum ex D. Th. 2. 2. qua. 186. art. 9. ut si omittas sacrum ex legis contemptu, præter peccatum omissionis sacri peccas peccato contemptus ejusdem legis, seu ideo etiam quia ex contemptu illam violas, siquidem peccares graviter contemnendo legem, esto non velles illam violare transgrediendo Sanch. lib. 1. Decal. cap. 5. num. 9. Pal. tom. 1. tract. 2. D. 2. p. 9. §. 2. n. 2.

Adverte secundo, contemptum legis non esse in determinata peccati specie, si enim sit circa DEUM, ejusque præcepta, & consilia est contra Religionem; si circa parentes, est contra pietatem; si circa superiores, est contra obedientiam, & observantiam debitam: si est contra personas alias minus, quam est par, has æstimando, est contra justitiam, cuivis enim ex justitia juxta ejus

Bbbb

meri-

meritum debetur reverentia, honor ac æstimatio, Pal. *num.* 3. quæ injustitia uti *num.* 6. *in fine* docet erit mortalis, aut venialis pro gravitate, aut levitate materiæ.

Dico quarto, peccatum veniale ratione consuetudinis non transit in mortale probatur consuetudo, vel sumitur pro ipso habitu genito ex frequentia actuum, vel pro ipsa actuum frequentia, seu multitudine, sed neutro titulo transit in mortale: non titulo habitus secundum om-

nes, quia hic secundum se non est peccatum, sed est necessarius effectus actus frequentati: non etiam titulo præcise multitudinis præcedentis hoc peccatum de se veniale, nam ex eo quod quis peccet consuetudinariè, non peccat ex contemptu, unde malè quidam confundunt contemptum cum peccato ex consuetudine, hoc enim connotat præcessisse multa peccata similia, secus contemptus.

* *

§. II.

An veniale ex genere ratione dispositionis evadat mortale.

759. **D**ixi ex genere, quia certum est, quod veniale, ex defectu perfectæ considerationis, aut defectu materiæ gravis per se disponat ad mortale, Vasq. 1. 2. *D.* 144. *num.* 8. dans rationem, quia tale veniale, & mortale differunt solum penes magis, & minus in eadem morali malitia.

Quæstio igitur est de veniali ex genere, seu objecto suo: & hoc secundum *D. Th.* 1. 2. *qu.* 88. *art.* 3. disponit dupliciter ad mortale: uno modo per quandam consecutionem, quatenus homo ita afficitur rebus parvis delectabilibus, ut periculum sit peccati ex genere suo mortalis: duo enim sunt in peccato ex genere veniali v. g. in verbis jocosis, nempe conversio ad bonum delectabile in

jocis apprehensum, & deflexio, seu aversio à regula rationis, titulo conversionis disponit animum ad constituendum finem ultimum in tali bono: titulo aversionis disponit ad mortale removendo prohibens videlicet subjectionem voluntatis ad DEUM, & hujus timorem (quæ subjectio, & timor detinent voluntatem, ne hæc feratur in objectum contrarium charitati) & hic est alter modus quo veniale ex genere disponit ad mortale.

Dicit autem *S. Th.* quod veniale per se disponat ad mortale, id est, uti exponit Vasq. *num.* 9. veniale ex se habet hoc, quod disponat per modum cujusdam consequentiæ (quatenus! homo frequenter venialiter peccans facilè adharet bono delectabili creato, minus timet culpam, hanc